

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z HISTORII NA POSZCZEGÓLNE OCENY KLASA VI SZKOŁY PODSTAWOWEJ

W procesie oceniania obowiązuje stosowanie zasady kumulowania wymagań (ocenę wyższą otrzymać może uczeń, który spełnia wszystkie wymagania przypisane ocenom niższym)

TEMAT LEKCJI	WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	Poziom konieczny ocena dopuszczająca	Poziom podstawowy ocena dostateczna	Poziom rozszerzający ocena dobra	Poziom dopełniający ocena bardzo dobra	Poziom wykraczający ocena celująca
	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozumie prosty tekst źródłowy, • odczytuje podstawowe dane kartograficzne, wskazuje na mapie wybrane państwa i regiony, • posługuje się podręcznikiem, • ma ogólną orientację w posługiwaniu się osią czasu, przyporządkowuje datę wiekowi, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podejmuje próby analizy i interpretacji tekstu źródłowego, • szereguje poznane wydarzenia w czasie, • z niewielką pomocą nauczyciela umiejscawia wydarzenia w przestrzeni (mapa), • samodzielnie pracuje z podręcznikiem, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizuje i interpretuje teksty źródłowe z niewielką pomocą nauczyciela, • wykonuje wszystkie rodzaje ćwiczeń związane z tematyką czasu, • dobrze posługuje się mapą historyczną i planem, poprawnie odczytuje zawarte w nich informacje, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie analizuje i interpretuje teksty źródłowe, • bardzo dobrze posługuje się mapą historyczną i planem, poprawnie odczytuje zawarte w nich informacje, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje zadania złożone, problemowe, o podwyższonym stopniu trudności lub jest laureatem konkursów międzyszkolnych (I, II, III miejsce) lub rejonowych, wojewódzkich i ponad wojewódzkich (I, II, III miejsce lub wyróżnienie)
1. Wielkie odkrycia geograficzne	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1492 • postać: Krzysztofa Kolumba • przykłady roślin i zwierząt sprowadzonych 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1498, 1519–1522 • postaci: Vasco da Gama, Ferdynanda Magellana <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: kolonia 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nazwy cywilizacji amerykańskich podbitych przez Europejczyków <p>Uczeń rozumie:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1453 • wynalazki, które umożliwiły odbywanie podróży oceanicznych <p>Uczeń rozumie:</p>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: ludobójstwo <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uzasadnić twierdzenie, że Aztekowie stworzyli

	<p>z Ameryki do Europy i odwrotnie</p> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Indianie • na czym polega znaczenie odkrycia Ameryki oraz drogi morskiej do Indii <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego Europejczycy dążyli do znalezienia drogi morskiej do Indii • wyjaśnić, na czym polega różnica między celem wyprawy Kolumba a jej ostatecznym efektem 	<ul style="list-style-type: none"> • znaczenie przypraw korzennych dla Europejczyków • na czym polega znaczenie wyprawy Ferdynanda Magellana <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego Europejczycy handlowali z Indiami • wskazać na mapie szlaki wypraw odkrywczych na przełomie XV i XVI w. 	<ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: przyprawy korzenne, karawela, karaka • wpływ pojawienia się Turków osmańskich na handel Europy z Indiami <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzec trudności, jakie musieli pokonać Europejczycy, aby doprowadzić do wypraw oceanicznych • opisać odkrycia dokonane przez Krzysztofa Kolumba i Vasco da Gamę • wymienić najważniejsze skutki wielkich odkryć geograficznych z perspektywy Europejczyków i mieszkańców innych kontynentów 	<ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Daleki Wschód • z czego mogą wynikać różnice w podejściu do znaczenia odkrycia Ameryki <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić, w jaki sposób zmiany w nauce i technice umożliwiły organizację wypraw oceanicznych • opisać przebieg wyprawy Ferdynanda Magellana 	<p>zaawansowaną cywilizację</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzec tragedię rdzennych mieszkańców Ameryki po przybyciu Europejczyków na kontynent
2. Renesans w Europie	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Leonarda da Vinci <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: odrodzenie (renesans) • znaczenie wynalezienia druku 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Michała Anioła, Rafaela, Erazma z Rotterdamu, Jana Gutenberga, Mikołaja Kopernika, Galileusza <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: humaniści <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, czym się zajmowali humaniści 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: ok. 1450 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: człowiek renesansu, teleskop <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić czynniki, które zadecydowały o narodzeniu się humanizmu we Włoszech 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ramy chronologiczne epoki odrodzenia (renesansu) <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: teoria geocentryczna, teoria heliocentryczna • istotę odkrycia dokonanego przez Kopernika <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzec związek między rozwojem renesansu a końcem średniowiecznego uniwersalizmu • argumentować w dyskusji dotyczącej znaczenia zmian, jakie zaszły w Europie w XV i XVI w.

		<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić dokonania wybitnych przedstawicieli renesansu • wskazać cechy charakterystyczne sztuki renesansu 	<ul style="list-style-type: none"> • dokonać charakterystyki wzorca osobowego człowieka renesansu • scharakteryzować stosunek humanistów do człowieka i religii 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzec różnice w sposobie widzenia człowieka i świata w epoce średniowiecznej i w renesansie • porównać średniowieczne i nowożytne poglądy na temat budowy wszechświata 	
3. Reformacja w Europie	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1517 • postać: Marcina Lutra <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: luteranizm (Kościół luterński), reformacja, kalwinizm (Kościół kalwiński) <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać obszary, na których rozwinęły się główne wyznania reformowane 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Jana Kalwina <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dlaczego ruch zapoczątkowany przez Lutra został nazwany reformacją <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określić zasięg reformacji w Europie 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1555 • główne różnice między katolicyzmem a luteranizmem • postanowienie pokoju w Augsburgu <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: protestanci • przyczyny sukcesu luteranizmu w Niemczech <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzec rolę druku w rozpowszechnianiu informacji o poglądach Lutra 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1536 • główne założenia kalwinizmu <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: nepotyzm, kaznodzieja, Rzesza • związek między założeniami kalwinizmu a sytuacją materialną jego wyznawców <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić okoliczności, w jakich doszło do reformacji • scharakteryzować poglądy Marcina Lutra i Jana Kalwina • przedstawić wpływ reformacji na sytuację w Niemczech 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić sytuację panującą w Kościele katolickim na przełomie XV i XVI w. • ocenić sposób zakończenia wojen religijnych w Niemczech • sformułować wniosek na temat możliwych reakcji Kościoła katolickiego na reformację • wyjaśnić, jakie ludzkie słabości sprawiły, że próba zreformowania Kościoła doprowadziła do wojen i przelewu krwi
4. Reforma Kościoła katolickiego	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postanowienia soboru trydenckiego 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Ignacego Loyoli • cele istnienia zakonu jezuitów 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1534, 1542, 1545–1563, 1559 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Giordana Bruna 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić dokonania soboru trydenckiego

	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: sobór trydencki, kontrreformacja 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: jezuita (Towarzystwo Jezusowe), <i>Indeks ksiąg zakazanych</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać przykłady dzieł, które znalazły się na <i>Indeksie ksiąg zakazanych</i> 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Święte Oficjum, inkwizycja, kolegia jezuickie na czym polega dwojakość znaczenia pojęcia kontrreformacja <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, dlaczego niektóre dzieła znalazły się na <i>Indeksie ksiąg zakazanych</i> opisać okoliczności powstania zakonu jezuitów przedstawić działalność jezuitów 	<ul style="list-style-type: none"> przyczyny końca średniowiecznego uniwersalizmu <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> dla czego humanizm i reformacja stały w sprzeczności ze średniowiecznym uniwersalizmem <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić działalność Świętego Oficjum opisać przypadek Giordana Bruna i Galileusza określić, w jakim stopniu sobór trydencki i inkwizycja zrealizowały cel, jakim było powstrzymanie reformacji 	<ul style="list-style-type: none"> ocenić działalność inkwizycji oraz jezuitów argumentować w dyskusji o sukcesie lub porażce działalności kontrreformacyjnej Kościoła katolickiego
5. Czasy zyguntowskie	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1572 postacie: Zygmunta I Starego, Zygmunta II Augusta, Bony ramy chronologiczne czasów zyguntowskich i złotego wieku <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> znaczenie pojęcia: złoty wiek <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1525 postać: Albrechta Hohenzollerna <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: hołd pruski <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić okoliczności, w jakich wygasła dynastia Jagiellonów 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Barbary Radziwiłłówny <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisać działalność królowej Bony scharakteryzować politykę prowadzoną przez Zygmunta I Starego wskazać na mapie najważniejsze wydarzenia związane z polityką prowadzoną przez 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1563–1570 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> znaczenie hołdu pruskiego dla państwa polsko-litewskiego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić okoliczności wznowienia konfliktu między Polską a zakonem krzyżackim 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> zinterpretować symbolikę obrazu <i>Hołd pruski</i> ocenić politykę prowadzoną przez Zygmunta I Starego i Zygmunta II Augusta uzasadnić, że okres panowania dwóch ostatnich Jagiellonów jest słusznie zaliczany do złotego wieku Polski i Litwy

	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, w czym przejawiał się złoty wiek w dziejach państwa polsko-litewskiego 		Zygmunta I Starego i Zygmunta II Augusta	<ul style="list-style-type: none"> • omówić przebieg wojny polsko-krzyżackiej 	
6. Tolerancja religijna w Polsce	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • znaczenie zdania: „Nie jestem królem waszych sumień” <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, co oznacza stwierdzenie: „państwo bez stosów” 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • główne narodowości, religie i wyznania obecne na ziemiach Polski i Litwy w XV i XVI w. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: tolerancja religijna <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić postawy polskiej szlachty i duchowieństwa wobec reformacji 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: kolegia jezuickie, arianie (bracia polscy), jidysz • przyczyny, które skłaniały mieszkańców Polski i Litwy do zmiany wyznania na luterzańskie i kalwińskie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzec negatywne postawy wobec protestantów i katolików • przedstawić działalność zakonu jezuitów na ziemiach polskich • wymienić skutki działalności zakonu jezuitów na ziemiach polskich 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1564 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Sejm Czterech Ziem <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jaki wpływ na sytuację religijną Polski i Litwy miało wystąpienie Marcina Lutra • scharakteryzować politykę wyznaniową prowadzoną przez Zygmunta Starego i Zygmunta Augusta 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić dzieje społeczności żydowskiej na ziemiach polskich • przedstawić dzieje innych narodowości i wyznań obecnych na ziemiach polskich w XVI w.
7. Gospodarka dawnej Polski	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przykłady towarów importowanych do Polski i eksportowanych z kraju <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: import, eksport, folwark, pańszczyzna, spichlerz 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podziały społeczne wewnątrz stanu szlacheckiego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać najważniejsze różnice w rozwoju gospodarczym Europy Zachodniej i Europy Wschodniej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sposoby, za pomocą których szlachta powiększała folwarki <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • co spowodowało różnice w rozwoju gospodarczym między Wschodem i Zachodem Europy 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1520 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: system folwarczno-pańszczyźniany, spław zboża, flisacy <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić postępowanie szlachty wobec chłopów w XV i XVI w. • analizować symbolikę obrazu i wyciągać z niej wnioski na temat roli i pozycji Gdańska w państwie polsko-litewskim

	<ul style="list-style-type: none"> • dlaczego Polskę nazywano spichlerzem Europy 		<ul style="list-style-type: none"> • motywy, którymi kierowała się szlachta, powiększając folwarki • z czego wynikała rola i znaczenie Gdańska w państwie polsko-litewskim <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzec wpływ odzyskania przez Polskę Pomorza Gdańskiego i Gdańska na rozwój gospodarczy państwa • analizować dane statystyczne 	<ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować gospodarkę państwa polsko-litewskiego • wyjaśnić, jaki wpływ na działania szlachty miało zjawisko drożenia żywności • przedstawić relacje między szlachtą a chłopami • opisać los chłopów w XV i XVI w. • opisać, jak splawiano zboże do Gdańska 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzec mocne i słabe strony Gdańska jako miasta portowego • wskazać mocne i słabe strony gospodarki państwa polsko-litewskiego w XV i XVI w.
8. Renesans w Polsce	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • największe zabytki polskiego renesansu, w tym we własnym regionie • najważniejsze uczelnie na ziemiach polskich w epoce renesansu <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: włoszczyzna <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić stosunek polskiej szlachty do warzyw 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Stańczyka <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać wygląd kaplicy Zyguntowskiej i ratusza w Poznaniu 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Akademia Zamojska, arrasy • wpływ królowej Bony na rozwój renesansu na ziemiach polskich <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać cechy charakterystyczne architektury renesansu na przykładzie ratusza w Poznaniu 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • najważniejsze zmiany dokonane na Wawelu w okresie rządów Zygmunta Starego i Zygmunta Augusta <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować system edukacji na ziemiach polskich w okresie renesansu 	
9. Unia lubelska	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1569 • ramy chronologiczne istnienia pierwszej Rzeczypospolitej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postanowienia unii lubelskiej <p>Uczeń rozumie:</p>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przyczyny konfliktu między Polakami i Litwinami dotyczącego realizacji postanowień unii z 1386 r. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • okoliczności zwołania polsko-litewskiego sejmiku do Lublina <p>Uczeń rozumie:</p>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • z czego wynikają różnice w ocenie unii lubelskiej przez Polaków i Litwinów

	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Korona, Rzeczpospolita <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie ziemie wcielone przez Zygmunta Augusta do Polski i obszar Rzeczpospolitej po unii lubelskiej 	<ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: unia realna, Rzeczpospolita Obojga Narodów <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego Polacy dążyli do zawarcia ściślejszej unii z Litwą • wymienić elementy wspólne i odrębne dla Polski i Litwy 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować stanowisko polskiej i litewskiej szlachty oraz litewskich magnatów wobec nowej unii • wskazać korzyści nowej unii dla Polaków i Litwinów 	<ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: polonizacja <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić przebieg obrad sejmu w Lublinie • scharakteryzować funkcjonowanie nowej unii łączącej Polskę i Litwę 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokonać oceny unii lubelskiej
10. Bezkrólewie i wolna elekcja	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Henryka Walezego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: wolna elekcja, absolutyzm, artykuły henrykowskie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić zasady, na jakich przeprowadzano wolną elekcję 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • główne narodowości zamieszkujące Rzeczpospolitą w XVI w. • postanowienia konfederacji warszawskiej i artykułów henrykowskich <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: konfederacja warszawska, <i>pacta conventa</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać różnice między artykułami henrykowskimi i <i>pacta conventa</i> 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1573 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: konfederacje wojewódzkie, interreks <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, z czego wynikała uprzywilejowana pozycja stanu szlacheckiego • przedstawić organizację państwa w okresie bezkrólewia 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • znaczenie aktu konfederacji warszawskiej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować Rzeczpospolitą w drugiej połowie XVI w. • opisać przebieg pierwszej wolnej elekcji • wyjaśnić, dlaczego każdy władca zobowiązywał się do przestrzegania artykułów henrykowskich 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, z czego wynikały obawy szlachty przed nowo wybranym władcą • dokonać bilansu korzyści i strat wynikających z funkcjonowania wolnej elekcji
11. Wojny ze Szwecją i z Moskwą	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Zygmunta III Wazy • lata panowania dynastii Wazów w Polsce 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1587 • postaci: Jana Karola Chodkiewicza, Stanisława Żółkiewskiego 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1600–1611, 1605, 1609, 1610, 1618 <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Dymitra Samozwańca <p>Uczeń rozumie:</p>	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować sytuację w państwie moskiewskim po śmierci Iwana IV Groźnego

	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> dlaczego elekcja z 1587 r. zakończyła się wojną domową 	<ul style="list-style-type: none"> warunki rozejmu kończącego wojnę z Moskwą <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: hetman motywy, które kierowały polską szlachtą i polskim władcą podczas konfliktu z Moskwą <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić najważniejsze wydarzenia konfliktu polsko-szwedzkiego i polsko-moskiewskiego zlokalizować na mapie wydarzenia i miejsca związane z wojną polsko-szwedzką i polsko-moskiewską 	<ul style="list-style-type: none"> opowiedzieć o przebiegu elekcji po śmierci Stefana Batorego wyjaśnić przyczyny wybuchu wojny Rzeczypospolitej ze Szwecją wyjaśnić, co zadecydowało o polskim zwycięstwie pod Kircholmem 	<ul style="list-style-type: none"> pojęcia: wielka smuta, dymitriada <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować politykę władców Szwecji dostrzec wpływ konfliktu Rzeczypospolitej z Moskwą na relacje między mieszkańcami obu państw 	<ul style="list-style-type: none"> ocenić postępowanie Polaków na terenie państwa moskiewskiego
12. Konflikty z Turcją i ze Szwecją	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, kim byli Kozacy dostrzec przesłanki, które wskazywały, że zakończył się złoty wiek 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Zaporozże, srebrny wiek <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> zlokalizować na mapie wydarzenia i miejsca związane z wojną polsko-turecką oraz z konfliktem polsko-szwedzkim 1626–1629 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1620, 1621, 1626, 1629 warunki pokoju kończącego wojnę z Turcją i rozejmu ze Szwecją zawartego w 1629 r. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować relacje między Rzeczypospolitą i Turcją w XVI w. wyjaśnić, co oznaczały dla Rzeczypospolitej warunki rozejmu podpisanego w 1629 r. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> czynniki, które zadecydowały o sukcesach Szwedów <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić okoliczności, w których doszło do wybuchu wojny z Turcją określić, jaki wpływ na sytuację Rzeczypospolitej miały konflikty, w których uczestniczyła w pierwszej połowie XVII w. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenić postać i dokonania Zygmunta III Wazy

<p>13. Powstanie Chmielnickiego</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1648 • postaci: Bohdana Chmielnickiego, Władysława IV Wazy, Jana II Kazimierza <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przyczyny niechęci mieszkańców Ukrainy do Polaków 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bezpośrednią przyczynę wybuchu powstania na Ukrainie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić plany polityczne Władysława IV Wazy • wyjaśnić przyczyny klęski Polaków w pierwszej fazie powstania na Ukrainie 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1635, 1649, 1651, 1654 • postać: Jeremiego Wiśniowieckiego • warunki rozejmu ze Szwecją z 1635 r. • główne żądania szlachty ukraińskiej w okresie rządów Władysława IV Wazy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić skutki przyłączenia Ukrainy do Polski • dostrzec przyczyny niezadowolenia Kozaków nierejestrowych 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • warunki umowy zborowskiej i postanowienia umowy w Perejasławiu <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: rejestr Kozaków • związek między przebiegiem powstania a żądaniami Chmielnickiego • dlaczego do konfliktu między Polakami a Kozakami wciągnięta została Moskwa <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić najważniejsze wydarzenia powstania na Ukrainie • zlokalizować na mapie wydarzenia i miejsca związane z powstaniem na Ukrainie 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego ugoda zborowska nie zakończyła konfliktu polsko-ukraińskiego • wyjaśnić znaczenie umowy w Perejasławiu dla polskiej polityki na Ukrainie • wyjaśnić, dlaczego Polacy i Kozacy doprowadzili do wybuchu powstania
<p>14. Potop</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1655–1660 • postać: Stefana Czarnieckiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: potop 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uczestników i przyczyny konfliktu o panowanie nad Morzem Bałtyckim <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności, w jakich doszło do szwedzkiego ataku na Rzeczpospolitą w 1655 r. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • warunki pokoju w Oliwie, umowy hadziackiej i rozejmu w Andruszowie <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: śluby lwowskie • przyczyny, które skłoniły polską szlachtę do popierania króla szwedzkiego 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1654–1667, 1656, 1657, 1658, 1660, 1667 • postaci: Karola X Gustawa, Janusza Radziwiłła <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • związek między zawarciem umowy w Perejasławiu 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dlaczego ugoda hadziacka nie mogła spełnić pokładanych w niej nadziei <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • znaczenie decyzji podjętej przez Jana Kazimierza wobec

		<ul style="list-style-type: none"> zlokalizować na mapie wydarzenia i miejsca związane z wojną polsko-szwedzką 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić postawy polskiej szlachty w pierwszym etapie wojny ze Szwecją 	<p>a wybuchem wojny Rzeczypospolitej z Moskwą</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić okoliczności, w jakich doszło do wznowienia wojny z Moskwą 	<p>elektora brandenburskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenić wpływ wojen prowadzonych ze Szwecją i z Moskwą na dalsze losy Rzeczypospolitej
15. Kryzys Rzeczypospolitej	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: magnateria, <i>liberum veto</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić główne przyczyny słabości Rzeczypospolitej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1668 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: „złota wolność” <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić wpływ, jaki miało na państwo nadużywanie <i>liberum veto</i> wyjaśnić, komu służyło zrywanie sejmów 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> okoliczności, w jakich po raz pierwszy została zastosowana zasada <i>liberum veto</i> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: dewaluacja, zasada jednomyślności (jednogodności), zasada jedności jakie czynniki doprowadziły do wzrostu znaczenia magnaterii <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> dostrzec wpływ wojen w XVII w. na odejście szlachty od przestrzegania zasad tolerancji religijnej scharakteryzować polską magnaterię w XVII w. wyjaśnić, z czego wynikała zasada jednomyślności 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1652, 1658, 1666 <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić najważniejsze skutki wojen prowadzonych przez Rzeczpospolitą w latach 1648–1667 wyjaśnić, z czego wynikały różne postawy magnaterii w XVII w. dostrzec związek między wzrostem znaczenia magnaterii a paraliżem pracy sejmu 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> dokonać oceny sytuacji Rzeczypospolitej w drugiej połowie XVII w.
16. Wojny z Turcją	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1674, 1683 postać: Jana III Sobieskiego 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: odsiecz Wiednia <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1672, 1673, 1699 warunki pokoju w Karłowicach 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Kara Mustafy <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: wielki wezyr 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> dostrzec znaczenie odsieczy wiedeńskiej dla dalszego przebiegu konfliktu z Turcją

		<ul style="list-style-type: none"> dostrzec wpływ <i>liberum veto</i> na sytuację Rzeczypospolitej w czasie konfliktu z Turcją 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: jasyr dłaczego doszło do wznowienia wojny z Turcją <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić okoliczności, w jakich doszło do wybuchu wojny z Turcją 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić sytuację wewnętrzną Rzeczypospolitej w okresie rządów Jana III Sobieskiego 	<ul style="list-style-type: none"> ocenić postać i dokonania Jana III Sobieskiego
17. Barok i sarmatyzm	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> główne przyczyny słabości Rzeczypospolitej w XVII w. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: sarmatyzm <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić główne cechy ideologii sarmackiej 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: barok <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> podać przykłady budowy barokowych na ziemiach polskich, w tym we własnym regionie 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1568 ramy chronologiczne epoki baroku <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: lęk przed pustką, światłocien <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować architekturę i rzeźbę baroku scharakteryzować polskie malarstwo barokowe dostrzec wpływ sarmatyzmu na postawę polskiej szlachty wobec sytuacji wewnętrznej Rzeczypospolitej w XVII w. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Rembrandta <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> związek między wzrostem religijności Europejczyków a pojawieniem się baroku <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować sytuację w Europie w XVII w. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> okoliczności, w jakich doszło do narodzin baroku <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, dlaczego na przełomie XVI i XVII w. zakończył się renesans
18. Absolutyzm we Francji	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Ludwika XIV <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: absolutyzm <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: monarchia absolutna <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić najważniejsze skutki rządów Ludwika XIV 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Henryka IV <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> czym charakteryzowała się polityka gospodarcza Francji w okresie rządów Ludwika XIV 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1661, 1685 postacie: Jeana Baptiste'a Colberta, Moliera <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić dokonania Francji Ludwika XIV w dziedzinie wojskowości dokonać bilansu rządów Ludwika XIV

	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jaką rolę w absolutyzmie odgrywał monarcha 			<ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować absolutyzm Ludwika XIV • przedstawić dokonania kultury francuskiej epoki Ludwika XIV 	
19. Monarchia parlamentarna w Anglii	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: monarchia parlamentarna <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, czym charakteryzowała się angielska monarchia parlamentarna 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • organizację parlamentu angielskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Izba Lordów, Izba Gmin 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przyczyny konfliktu między królem i parlamentem 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1689 • postać: Wilhelma III Orańskiego • najważniejsze postanowienia zawarte w Deklaracji praw <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Deklaracja praw 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównać i ocenić absolutyzm oraz monarchię parlamentarną na przykładzie Francji Ludwika XIV i Anglii po 1689 r.
20. Oświecenie w Europie	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postaci: Jeana-Jacques'a Rousseau, Monteskiusza • najważniejsze odkrycia i wynalazki XVIII w. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: oświecenie, umowa społeczna, trójpodział władzy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, na czym polegała idea umowy społecznej i trójpodziału władzy 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • elementy starego ładu <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: stary ład <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, które grupy społeczne mogły się sprzeciwiać staremu ładowi • wyjaśnić, na czym opierała się nowożytna nauka 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postaci: Beniamina Franklina, braci Montgolfier, Denisa Diderota, Woltera, • ramy chronologiczne epoki oświecenia <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: filozofowie, deizm <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować sytuację polityczną i społeczną Europy starego ładu • przedstawić najważniejsze poglądy filozofów oświecenia 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: <i>Wielka encyklopedia francuska</i>, powiastki filozoficzne, klasycyzm <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, w jakim celu powstała <i>Wielka encyklopedia francuska</i> • przedstawić najważniejsze osiągnięcia epoki oświecenia w literaturze, architekturze i sztuce 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić wpływ nauki na życie i sposób myślenia ludzi żyjących w XVIII w.
21.	<p>Uczeń rozumie:</p>	<p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Królestwo Prus 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1701 	<p>Uczeń potrafi:</p>

<p>Nowe potęgi w Europie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: absolutyzm oświecony 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie Prusy oraz obszary, o które to państwo powiększyło się w ciągu XVIII w. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jak doszło do uniezależnienia się Prus Książęcych od Polski 	<ul style="list-style-type: none"> • postać: Fryderyka II Wielkiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: militaryzm • zagrożenia dla Rzeczypospolitej związane z reformami państw sąsiednich prowadzonych w duchu oświeconego absolutyzmu <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić główne reformy Fryderyka II Wielkiego 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenić, w czym interesie władcy Rosji, Prus i Austrii prowadzili reformy w duchu oświeconego absolutyzmu
<p>22. Powstanie Stanów Zjednoczonych</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Tadeusza Kościuszki, Kazimierza Pułaskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Indianie, Deklaracja niepodległości <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać idee oświecenia, na które powołali się autorzy Deklaracji niepodległości i Konstytucji Stanów Zjednoczonych 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 4 lipca 1776 • postać: Jerzego Waszyngtona <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić polski wkład w walkę o niepodległość Stanów Zjednoczonych 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1783, 1787, 1791 • główne zasady polityki prowadzonej przez rząd brytyjski wobec kolonii • ramy chronologiczne amerykańskiej wojny o niepodległość <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Korona Brytyjska, „bostońska herbatka” <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności, w jakich doszło do wybuchu amerykańskiej wojny o niepodległość • wymienić czynniki, które umożliwiły Amerykanom odniesienie zwycięstwa 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1773, 1781 • przykładowe prawa zapisane w Karcie praw <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Karta praw <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jak doszło do powstania kolonii angielskich w Ameryce Północnej • wymienić najważniejsze etapy konfliktu między rządem brytyjskim a kolonistami 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić znaczenie Deklaracji niepodległości • scharakteryzować ustrój Stanów Zjednoczonych • ocenić wpływ idei oświecenia na powstanie państwa amerykańskiego oraz na jego ustrój polityczny

<p>23. Początek rewolucji francuskiej</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 14 lipca 1789 • postać: Ludwika XVI • prawa zagwarantowane w Deklaracji praw człowieka i obywatela <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: rewolucja francuska, Deklaracja praw człowieka i obywatela, prawa człowieka <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzec wpływ idei oświeceniowych na Deklarację praw człowieka i obywatela 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ramy chronologiczne rewolucji francuskiej <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: burżuazja <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny niezadowolenia społecznego we Francji 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Stany Generalne, Zgromadzenie Narodowe, Bastylia <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego stan trzeci ogłosił się Zgromadzeniem Narodowym • opisać okoliczności, w jakich doszło do zburzenia Bastylii 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować strukturę społeczną Francji w XVIII w. • przedstawić sytuację panującą we Francji przed wybuchem rewolucji 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić znaczenie Deklaracji praw człowieka i obywatela
<p>24. Od monarchii konstytucyjnej do republiki</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Maksymiliana Robespierre'a <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: jakobini, wielki terror <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jak funkcjonowała Francja w okresie wielkiego terroru 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przesłanie hasła „wolność, równość, braterstwo” <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, w jakich okolicznościach Francja stała się republiką 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1790, 1791, 1792, 1793, 1794 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: prawica, lewica, centrum, Komitet Ocalenia Publicznego, trybunał rewolucyjny, monarchia konstytucyjna <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, na czym polegał podział w parlamencie francuskim po 1791 r. • przedstawić skutki egzekucji Ludwika XVI 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • najważniejsze zasady zawarte w konstytucji francuskiej <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: powstanie w Wandei <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić organizację państwa francuskiego po uchwaleniu konstytucji • omówić okoliczności wybuchu wojny między Francją a Prusami i Austrią 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować ewolucję stosunku rewolucjonistów do Kościoła katolickiego • ocenić dokonania rewolucji francuskiej

			<ul style="list-style-type: none"> dostrzec przyczyny popularności jakobinów 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić sytuację polityczną i militarną Francji w okresie istnienia republiki 	
25. Czasy saskie	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1697, 1733 postacie: Augusta II Sasa, Stanisława Leszczyńskiego, Augusta III Sasa ramy chronologiczne czasów saskich <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: czasy saskie 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Stanisława Konarskiego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić plany polityczne władcy Saksonii po elekcji na króla Rzeczypospolitej wyjaśnić przyczyny konfliktu między szlachtą a królem Augustem II 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1717 postanowienia sejmu niemego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: sejm niemy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, na czym polegała szkodliwość działań podejmowanych w czasie trzeciej wojny północnej przez Augusta II i Stanisława Leszczyńskiego 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1700, 1709 postać: Karola XII <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: Collegium Nobilium w jaki sposób Rzeczpospolita stała się państwem zależnym od Rosji <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, w jakim celu powstało Collegium Nobilium 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: pijarzy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić okoliczności wybuchu trzeciej wojny północnej i przedstawić przebieg konfliktu przedstawić skutki trzeciej wojny północnej dla Rzeczypospolitej scharakteryzować sytuację polityczną, gospodarczą, społeczną i kulturalną Rzeczypospolitej w czasach Augusta III ocenić czasy saskie
26. Ostatni król Polski	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1772 postać: Stanisława Augusta Poniatowskiego państwa uczestniczące w I rozbiorze Polski <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie tereny odebrane Rzeczypospolitej w trakcie I rozbioru 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1764, 1768 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> przyczyny I rozbioru Polski <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić główne reformy dokonane przez króla krótko po elekcji 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1765, 1767 uchwały sejmu podjęte w 1768 r. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Familia (Czartoryscy), prawa kardynalne, Szkoła Rycerska <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, do czego dążyła rodzina Czartoryskich 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> do czego dążyła Katarzyna II, doprowadzając do utworzenia trzech konfederacji <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać różnice w dążeniach Familii i władczyni Rosji scharakteryzować obszary odebrane Rzeczypospolitej w wyniku I rozbioru 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> zanalizować symboliczną wymowę ryciny ukazującej Rzeczpospolitą jako kołacz królewski

			<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, w jakim celu została założona Szkoła Rycerska • przedstawić przebieg sejmu w 1767 r. • wyjaśnić, w jaki sposób zaborcy uzasadniali I rozbiór Polski 		
27. Czasy stanisławowskie	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ramy chronologiczne czasów stanisławowskich • cele istnienia Komisji Edukacji Narodowej (KEN) <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Komisja Edukacji Narodowej (KEN) 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: obiady czwartkowe, czasy stanisławowskie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić zabytki architektury oświecenia w Polsce, w tym we własnym regionie 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1765, 1773 • postaci: Tadeusza Rejtana, Hugo Kołłątaja <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Rada Nieustająca • przyczyny utworzenia KEN <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności zwołania sejmu rozbiorowego • scharakteryzować system edukacji w Rzeczypospolitej przed utworzeniem KEN • scharakteryzować zmiany wprowadzone w systemie edukacji przez KEN 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postaci: Juliana Ursyna Niemcewicza, Ignacego Krasickiego, Marcella Bacciarellego, Canaletta <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: klasycyzm <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić najważniejsze dokonania polskiego teatru, literatury, architektury, malarstwa i rzeźby w epoce oświecenia • na przykładzie pałacu Na Wodzie wskazać główne cechy architektury klasycystycznej 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zanalizować symboliczną wymowę obrazu <i>Rejtan – upadek Polski</i> • scharakteryzować sytuację gospodarczą Rzeczypospolitej w czasach stanisławowskich • ocenić czasy stanisławowskie
28. Konstytucja 3 maja	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 3 maja 1791 • najważniejsze postanowienia Konstytucji 3 maja <p>Uczeń rozumie:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • programy stronnictw politycznych istniejących w Rzeczypospolitej <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: stronnictwo królewskie, stronnictwo 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1788, 1788–1792, 1790 • postaci: Stanisława Staszica, Stanisława Małachowskiego • najważniejsze reformy Sejmu Wielkiego 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować sytuację polityczną Rzeczypospolitej w przededniu Sejmu Wielkiego 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć o przebiegu obrad Sejmu Wielkiego <ul style="list-style-type: none"> • ocenić znaczenie Konstytucji 3 maja jako próby ratowania Rzeczypospolitej

	<ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Sejm Wielki (Czteroletni), Ustawa rządowa 	<p>magnackie, stronnictwo patriotyczne, Straż Praw</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, jakie zmiany wprowadziła Konstytucja 3 maja 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić okoliczności zwołania sejmu walnego przedstawić okoliczności, w jakich doszło do uchwalenia Ustawy rządowej 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić stosunek Rosji i Prus do Rzeczypospolitej porównać ustrój Rzeczypospolitej przed 3 maja 1791 i po tej dacie 	
29. II rozbiór Polski	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1793 postać: Tadeusza Kościuszki państwa uczestniczące w II rozbiórce Polski <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> znaczenie pojęcia: targowica <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie ziemie odebrane Rzeczypospolitej w wyniku II rozbioru 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Józefa Poniatońskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: konfederacja targowicka (targowica) 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1792 postać: Ksawerego Branickiego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić okoliczności wybuchu wojny w obronie Konstytucji 3 maja porównać stosunek sił między armią polską a rosyjską wyjaśnić, dlaczego król przeszedł do obozu konfederatów targowickich 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: Order Virtuti Militari dłaczego część magnatów oraz Katarzyna II dążyli do obalenia Konstytucji 3 maja <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić okoliczności, w jakich doszło do ogłoszenia konfederacji targowickiej scharakteryzować obszary odebrane Rzeczypospolitej w wyniku II rozbioru 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenić postawę magnatów, którzy ogłosili konfederację targowicką przedstawić okoliczności zwołania i przebieg sejmu w Grodnie ocenić postawę i działalność króla Stanisława Augusta Poniatońskiego
30. Upadek Rzeczypospolitej	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1794, 1795 państwa uczestniczące w III rozbiórce Polski główne przyczyny upadku Rzeczypospolitej <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Naczelnik powstania, insurekcja 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> bezpośrednią przyczynę wybuchu powstania kościuszkowskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> znaczenie polskiego zwycięstwa pod Raławicami 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postanowienia Uniwersału połanieckiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: Uniwersał połaniecki <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Antoniego Madalińskiego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> dostrzec przyczyny klęski powstania kościuszkowskiego scharakteryzować obszary odebrane 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować sytuację w Polsce po II rozbiórce rozdzielić wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny upadku Rzeczypospolitej

	<p>kościuszkowska (powstanie kościuszkowskie), kosynierzy</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie ziemie odebrane Rzeczypospolitej w wyniku III rozbioru 	<ul style="list-style-type: none"> dłaczego Rzeczpospolita upadła <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić najważniejsze wydarzenia związane z przebiegiem powstania kościuszkowskiego wskazać na mapie miejsca związane z przebiegiem powstania kościuszkowskiego 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić plany polskich patriotów dostrzec przyczyny, które zadecydowały o klęsce masowego poboru do wojska 	Rzeczypospolitej w wyniku III rozbioru	
31. Podboje Napoleona	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Napoleona Bonapartego cele polityczne Napoleona <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, w jaki sposób Napoleon przejął władzę we Francji wskazać na mapie zasięg podbojów dokonanych przez Napoleona 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1804 ramy chronologiczne wojen napoleońskich <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić wpływ wojen napoleońskich na pozycję Francji w Europie 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: dyktatoriat, konsulat, konkordat, Kodeks Napoleona <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić okoliczności, w jakich dyktatoriat przejął władzę we Francji przedstawić działalność Napoleona w okresie konsulatu 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postanowienia konstytucji francuskiej z 1795 r. cel powstania Kodeksu Napoleona <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: kampania włoska znaczenie Kodeksu Napoleona dla rozwoju prawa <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować rządy dyktatoriatu opisać działalność Napoleona we Włoszech określić, jak zmieniło się nastawienie części społeczeństwa francuskiego do polityki podbojów Napoleona 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1795, 1796, 1799, 1801 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> związek między planami Napoleona a relacjami między Francją a innymi krajami Europy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> dostrzec zmiany w Europie zachodzące pod wpływem podbojów Napoleona ocenić działania polityczne i wojskowe Napoleona

				<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, z czego wynikało negatywne nastawienie do Napoleona wśród innych narodów europejskich 	
32. Po III rozbiórce Polski			<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1806 <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzec przyczyny zaufania, którym Polacy obdarzyli Napoleona 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • jakie motywy kierowały Napoleonem 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować stosunek Napoleona do sprawy polskiej • przedstawić okoliczności wkroczenia wojsk francuskich na ziemie polskie
33. Księstwo Warszawskie	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1807, 1815 • postać: Józefa Poniatowskiego • okoliczności powstania Księstwa Warszawskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • powody rozczarowania Polaków Księstwem Warszawskim <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie obszar Księstwa Warszawskiego oraz zmiany terytorialne, do jakich doszło w 1809 r. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Wielka Armia <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać przejawy zależności i niezależności Księstwa Warszawskiego 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: sto dni Napoleona <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podać podstawowe informacje na temat Księstwa Warszawskiego • wyjaśnić, jak doszło do klęski Napoleona 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: bitwa narodów • z czego wynikała nazwa, jaką Napoleon nadał utworzonemu przez siebie Księstwu <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny wybuchu wojny Napoleona z Rosją 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1808, 1809, 1812, 1813 • okoliczności, w jakich doszło do szarży polskich żołnierzy pod Somosierrą <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • cel taktyki stosowanej przez Rosjan podczas wojny z Napoleonem • przyczyny klęski wyprawy Napoleona na Rosję <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć o bitwie pod Somosierrą • przedstawić przygotowania Francuzów do wyprawy na Rosję

					<ul style="list-style-type: none">• ocenić politykę Napoleona wobec Polaków
--	--	--	--	--	---